

El- og fiberanlæg på landbrugsjord

Landsaftale for el- og fiberanlæg
på landbrugsjord 2019

ENERGINET

 SEGES

 **DANSK
ENERGI**

Indhold

1. Indledning	3
2. Aftalens gyldighedsområde og principper	3
3. Erstatning for anbringelse af jordkabler, mindre transformerstationer og fiberanlæg	4
4. Erstatning for anbringelse af luftledningsanlæg	5
5. Foringelse af herlighedsværdi	9
6. Erstatning for skader på jordens struktur	10
7. Erstatning for skadede afgrøder	12
8. Midlertidige skader og øvrige ulemper	12
9. Betalingsforhold	13
10. Voldgift og ekspropriation	13
Bilag 1 Vejledende deklarationstekster	15
Bilag 2 Udbytte/afgrødepris 2019	16
Bilag 3 Afgrødeerstatninger 2019	18

---

1. Indledning

SEGES (Landbrug|Fødevarer) og Dansk Energi har med virkning fra 1. september 2004 indgået en aftale om standardiserede principper og takster for erstatning for elanlæg, der anbringes på eller i landbrugsjord.

Fra 2006 er aftaleparterne SEGES (Landbrug |Fødevarer), Dansk Energi og Energinet. I det følgende beskrives de principper, der gælder ved denne landsaftale om placering af el- og fiberanlæg, samt takster for perioden 1. januar – 31. december 2019.

---

2. Aftalens gyldighedsområde og principper

Når el- og fiberanlæg skal etableres på privatejede arealer, kan det ske ved aftale eller ved ekspropriation.

Denne aftale danner grundlag for indgåelse af aftale mellem lodsejer og det selskab, der etablerer el- eller fiberanlæg.

De udbetalte erstatninger i henhold til landsaftalen er engangsbeløb.

2.1 Gyldighedsområde

Landsaftalen gælder kun, når der er tale om almindelige landbrugsjorder.

Landsaftalen gælder således ikke for ejendomme, hvis værdi i væsentlig grad er påvirket af ikke-landbrugs-mæssige forhold. Det kan eksempelvis være beliggenhed nær byudviklingsområde.

Der ydes ikke erstatning for anlæg, som udelukkende forsyner den pågældende ejendom.

2.2 Voldgift

Er lodsejeren og selskabet enige om, hvor anlægget placeres, men ikke om erstatningens størrelse, nedsættes en voldgiftsret, der afsiger kendelse om erstatningens størrelse.

Voldgiftsretten kan også bruges til at fastsætte erstatningen i tilfælde, der falder uden for landsaftalens rammer. Det kan således være relevant for såvel lodsejer som selskab at indbringe erstatningsspørgsmålet for en voldgiftsret. Naborettslige forhold kan også indbringes for voldgiftsretten.

Se nærmere om voldgift i afsnit 10, Voldgift og ekspropriation.

2.3 Ekspropriation

Hvis lodsejeren ikke ønsker at indgå en frivillig aftale med selskabet om elanlæg, kan selskabet ifølge Elsikkerhedslovens § 27 søge Sikkerhedsstyrelsen om tilladelse til at ekspropriere retten til at etablere elanlægget.

Ønsker lodsejeren ikke at indgå frivillig aftale om fiberanlæg, skal selskabet søge Energistyrelsen om tilladelse til, at der iværksættes ekspropriation efter reglerne i lov om graveadgang og ekspropriation mv. til telekommunikationsformål.

Det vil da være en ekspropriationskommission, der behandler sagen og afsiger kendelse om anlæggets placering og erstatningen herfor.

Se nærmere om ekspropriation i afsnit 10, Voldgift og ekspropriation.

2.4 Skade forvoldt på anlæg

Beskadiges et af selskabet ejet kabel-/fiberanlæg, erstatter skadevolder selskabets udgifter til udbedring af skaden i overensstemmelse med dansk rets almindelige erstatningsregler.

Er skadevolder ejer eller forpagter af den servitutbelagte eller berørte ejendom, kan selskabets erstatningskrav dog ikke pr. skadetilfælde overstige det beløb, ejeren ville have modtaget i servitut- og/eller anbringelseserstatning ved en nutidig opgørelse. Under alle omstændigheder kan kravet ikke overstige 12.731 kr.

Denne begrænsning gælder ikke, hvis skaden er sket med forsæt eller grov uagtsomhed. Hvis skadevolderen har en forsikring, der dækker skaden helt eller delvis, gælder den oven for angivne begrænsning af selskabets krav, for den del af kravet, som ikke måtte blive dækket af forsikringen.

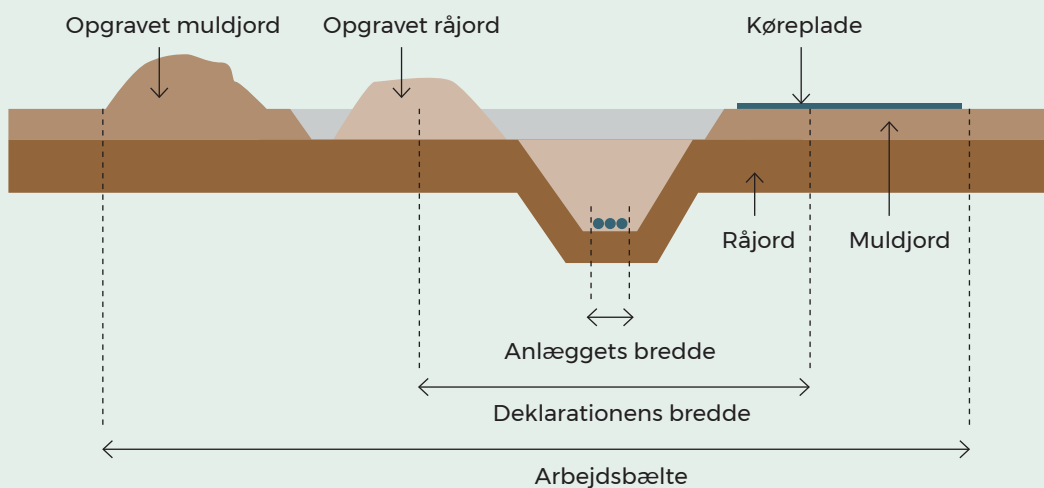

3. Erstatning for anbringelse af jordkabler, mindre transformerstationer og fiberanlæg

3.1 Erstatning for jordkabel- og fiberanlæg

Anlæggets bredde	Erstatning pr. løbende m	Grundbeløb pr. ejendom
20 cm og mindre	15,27 kr.	4.457 kr. (Indeholder 100 m jordkabelanlæg og/eller 100 m fiberanlæg)
Over 20 cm og til og med 50 cm	20,37 kr.	4.457 kr.
Over 50 cm og til og med 100 cm	28,00 kr.	4.457 kr.
Over 100 cm til og med 250 cm	36,08 kr.	4.457 kr.
Over 250 cm (100-400 kV) pr. enkeltleder	15,27 kr.	4.457 kr.

FIGUR A FORKLARINGSSKITSE TIL RETTIGHEDSERHVERVELSE

Når der tillige pålægges et deklarationsareal, ydes en erstatning på 3,18 kr. pr. m².

Deklarationsareal pålægges normalt over kabler på 50 kV og større.

Bredden for et eventuelt deklarationsareal vil fremgå af deklARATIONEN for det enkelte jordkabelanlæg/fiberanlæg.

Vejledende deklARATIONstekst findes i Bilag 1.

3.2 Erstatning for anbringelse af transformerstationer og fiberteknikhuse

Indtil 2 m ²	15.278 kr.
Fra 2 indtil 6 m ²	17.824 kr.
Fra 6 indtil 10 m ²	22.917 kr.
Fra 10 indtil 15 m ²	31.828 kr.

Hvis stationen står i udyrket areal, betales 1/3 erstatning.

Hvis stationen står i helt eller delvis dyrket areal og med mindst én side op til ejendomsskel, ydes 2/3 erstatning.

Der vil ske opgradering ved fjernelse af ejendomsskel.

3.3 Erstatning for teknikbrønde

Når en teknikbrønd anbringes i eller over terræn, ydes en erstatning på 15.278 kr. Hvis teknikbrønden står i udyrket areal betales 1/3 erstatning. Hvis teknikbrønden står i helt eller delvis dyrket areal op til et ejendomsskel, ydes 2/3 erstatning.

Der vil ske opgradering ved fjernelse af ejendomsskel.

---

4. Erstatning for anbringelse af luftledningsanlæg

4.1 Erstatningsprincipper

Erstatning for anbringelse af luftledningsanlæg består af en erstatning for master plus en erstatning for deklarationsareal.

I særlige tilfælde ydes desuden en tillægserstatning for fremføring af luftledningsanlæg tæt ved beboelser og tæt ved driftsbygninger samt for eventuel tab af herlighedsværdi.

Desuden kan tillægserstatning for fremføring af flere luftledningsanlæg på samme ejendom komme på tale.

4.2 Grundbeløb

Der ydes et grundbeløb på 4.457 kr. pr. ejendom.

4.3 Erstatning for master til 50-400 kV for et-benede master

Spændingsniveau	50-60 kV	132-150 kV	400 kV og større
Bæremast med knæk max. 5°	20.371 kr.	34.375 kr.	50.926 kr.
Gennemløbsknækmast	25.463 kr.	43.287 kr.	63.658 kr.
Afspændingsknækmast	30.554 kr.	52.200 kr.	76.389 kr.

For andre mastetyper, herunder master med flere ben, afstivere eller barduner fastsættes erstatning ved individuel forhandling.

4.4 Erstatning for master op til og med 20 kV

Almindelig mast	10.185 kr.
Mast med skrånstivere eller barduner	15.278 kr.
H-master	15.278 kr.

4.5 Erstatning for deklarationsareal

Under luftledningerne pålægges et deklarationsareal. For dette ydes en erstatning på 3,18 kr. pr. m².

Deklarationsarealet beregnes på grundlag af en gennemsnitsbredde.

4.6 Erstatning for flere luftlednings-anlæg på samme ejendom

Hvis der etableres et nyt luftledningsanlæg på en ejendom, hvor der i forvejen findes et eller flere luftledningsanlæg på mindst 50 kV, gives en tillægserstatning.

Tillægserstatningen ydes efter følgende regler:

- Hvis der i forvejen er ét luftledningsanlæg, forhøjes erstatningen for det nye luftledningsanlæg med 1/3.
- Hvis der i forvejen er to luftledningsanlæg, forhøjes erstatningen for det nye luftledningsanlæg med 2/3.
- Hvis der i forvejen er tre luftledningsanlæg, forhøjes erstatningen for det nye luftledningsanlæg med 3/3.
- Er der tale om flere end tre anlæg, sker erstatningsfastsættelsen ved forhandling eller ved voldgiftsforretning (se pkt. 10).

Ved beregningen medregnes kun erstatning for mast og deklarationsareal (punkterne 4.3 og 4.5).

Tillægserstatning beregnes ikke for fjerntliggende arealer, hvor ledningsanlægget, nyt som eksisterende, ikke har umiddelbar tilknytning til hovedarealerne på ejendommen.

4.7 Købstilbud

Hvis et nyt luftledningsanlæg på 400 kV eller større placeres nærmere end 80 m fra et stuehus eller et 132/150 kV-luftledningsanlæg nærmere end 54 m fra et stuehus, tilbyder selskabet at købe hele ejendommen.

For andre helårsboliger på ejendommen gives kun købstilbud for disse.

Afstanden måles vandret fra luftledningsanlæggets nærmeste strømførende leder.

Købstilbuddet gives, inden luftledningsanlægget opføres og gælder i et år efter luftledningsanlægget er sat i drift.

Tilbuddet gives, uanset om ejendommen i øvrigt berøres af luftledningsanlægget.

Omkostningerne betales af selskabet.

Alternativt kan lodsejeren vælge at få udbetalt en erstatning for nærføring, jf. afsnit 4.8.

4.8 Erstatning for luftledningsanlæg nær boliger (nærføringserstatning)

Nærføringserstatning ydes, når luftledningsanlæg placeres tæt ved boliger. Afstanden måles vandret fra bolig til nærmeste ledning på luftledningsanlægget.

Vurderingen af boligen foretages i mangel af enighed mellem parterne af voldgiftsretten.

For 400 kV eller større (se figur B)

Nærføringserstatningen forhandles individuelt, når boligen ligger nærmere end 80 m fra luftledningsanlægget. Der ydes da en erstatning på mellem 50 og 75% af boligens handelsværdi. Alternativt kan lodsejeren vælge at tage imod selskabets købstilbud på hele ejendommen (jf. afsnit 4.7).

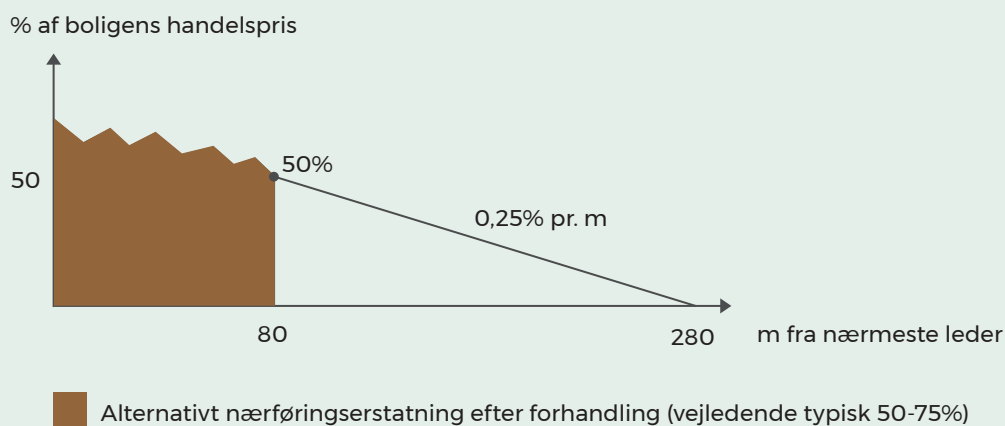
Når boligen ligger mellem 80 og 280 m fra luftledningsanlægget, ydes en erstatning på 50% af boligens handelsværdi ved 80 m faldende lineært til 0 kr. ved 280 m (dvs. at erstatningen falder med 0,25% pr. m).

For 132-150 kV (se figur C)

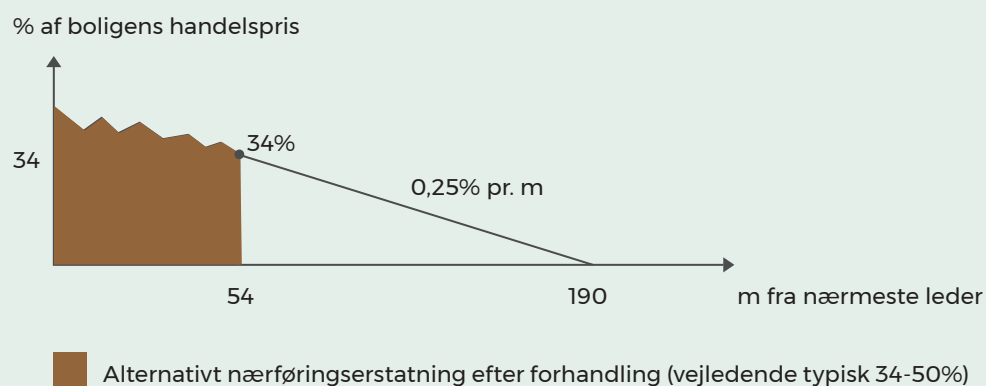
Nærføringserstatningen forhandles individuelt, når boligen ligger nærmere end 54 m fra luftledningsanlægget. Der ydes da en erstatning på mellem 34 og 50% af boligens handelsværdi. Alternativt kan lodsejeren vælge at tage imod selskabets købstilbud på hele ejendommen (jf. afsnit 4.7).

Når boligen ligger mellem 54 og 190 m fra luftledningsanlægget, ydes en erstatning på 34% af boligens handelsværdi ved 54 m faldende lineært til 0 kr. ved 190 m (dvs. at erstatningen falder med 0,25% pr. m).

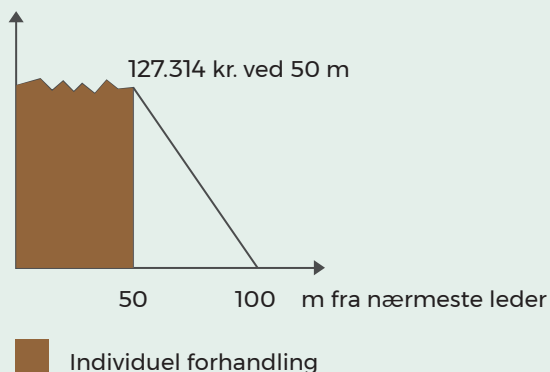
FIGUR B 400 KV ELLER STØRRE

FIGUR C 132-150 kV

FIGUR D 400 KV ELLER STØRRE

4.9 Erstatning for luftledningsanlæg nær driftsbygninger (nærføringserstatning)

Individuel forhandling ud til 50 m målt fra nærmeste leder til nærmeste driftsbygning ved 400 kV eller større anlæg og ud til 33 m ved 150/132 kV anlæg.

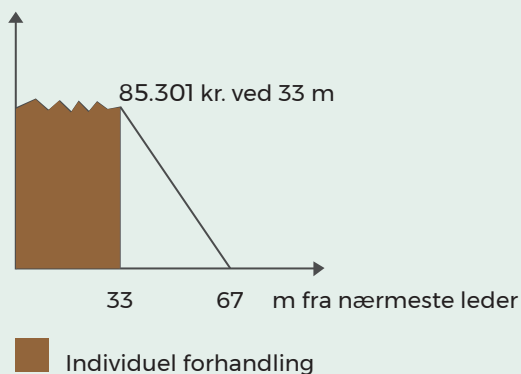
Nærføringserstatning på 127.314 kr. ved 50 m fra nærmeste leder til nærmeste driftsbygning faldende til 0 kr. ved 100 m ved 400 kV eller større anlæg (se figur D). For 150/132 kV anlæg gives 85.301 kr. ved 33 m faldende til 0 kr. ved 67 m (se figur E).

Der er her forudsat, at bygningen anvendes landbrugsmæssigt.

Eventuel erstatning for driftsbygning til nedrivning vil afhænge af en konkret forhandling.

Nærføringserstatning ydes også til naboejendomme.

FIGUR E 150 KV/132 KV

4.10 Særlige forhold ved nærføringserstatninger

Ved tilfælde, hvor nærføringserstatningen udregnet efter principperne under afsnit 4.8 og 4.9 synes enten for høj eller for lav, sker erstatningsfastsættelsen ved forhandling eller ved voldgift (se afsnit 10).

Det kan for eksempel dreje sig om tilfælde:

- Hvor en mast og/eller luftledningerne kommer særlig tæt på bygninger.
- Hvor der findes konkrete udbygningsplaner.
- Hvor nærføringen sker til bygninger af særlig høj værdi eller særlig ringe værdi eller
- Hvor nærføringen sker til enligt beliggende driftsbygninger.
- Hvor bygninger anvendes til andet erhvervmæssigt formål eller
- Hvor andre helt specielle forhold er til stede.
- Hvor nærføring til bygninger fra nye 60 kV-luftledninger kan forekomme.

4.11 Erstatning ved luftledningsanlæg nær såvel drifts- som beboelsesbygninger (nærføringserstatning)

Begge erstatningsprincipper beskrevet i afsnit 4.8 og 4.9 anvendes, hvis der sker nærføring til både bolig og driftsbygning.

4.12 Ændring af luftledningsanlæg

Når et luftledningsanlæg ændres, ydes erstatning efter følgende regler:

- Når et luftledningsanlæg erstattes med et nyt luftledningsanlæg med samme spændingsniveau i nogenlunde samme tracé, ydes ny fuld erstatning fratrukket 10% af maste- og deklarationserstatning for det nye anlæg.
- Når et luftledningsanlæg over 20 kV erstattes med jordkabel, ydes ny fuld erstatning.
- Når et 0,4-20 kV-luftledningsanlæg erstattes med et jordkabel i samme tracé, ydes ingen anbringelseserstatning. Ved samme tracé forstås, at jordkablet placeres indenfor 20 m i forhold til luftledningsanlæggets midterlinje.
- I andre tilfælde betales erstatning som for nyt anlæg. Lodsejer og netselskab kan aftale andet tracé på andre vilkår.

Når et eksisterende luftledningsanlæg udvides og ny deklARATION med luftledningsanlæggets kapacitet specificeres, ydes erstatning med følgende opdeling.

- Grundbeløb 4.457 kr. pr. ejendom.
- Erstatning pr. masteforhøjelse 12.731 kr.
- Erstatning 1,46 kr. pr. m².
- Ved nærføring beregnes en erstatning på 1/6 af den nærføring, der ville blive givet ved etablering af et nyt tilsvarende luftledningsanlæg.

Nærføringserstatning ydes også til naboer til anlægget inden for de gældende afstandskriterier, dog ydes der ikke grundbeløb, erstatning for masteforhøjelse eller erstatning for tracé.

Ved omkonfiguration, dvs. ændring af spændingsniveau uden at forhøje masten, ydes alene grundbeløb.

Der ydes ingen erstatning, når master forhøjes ved indskydelse af et mindre element i mastens bund.

---

5. Foringelse af herlighedsværdi

Der skal foretages individuelle vurderinger af eventuel forringelse af herlighedsværdi. Dette kan eventuelt være aktuelt ved luftledningsanlæggets passage af:

- Åløb.
- Søer.
- Skovbryn.
- Læhegn.
- Natur/rekreative arealer.
- Særlige opholdsarealer og ved særlige udsigtsforhold.
- Ved helt særlige forhold, bl.a. i forbindelse med mindre ejendomme, som fortrinsvis benyttes til bolig.

Et andet eksempel kan være placering af master/transformerstationer i udyrkede arealer, herunder i natur/rekreative arealer.

Herlighedsværdi skal ikke erstattes særskilt, hvis herlighedsværdien indgår i anden erstatning efter andre principper i Landsaftalen. Eksempelvis kan herlighedsværdien indgå i vurderingen af en boligs samlede værdi, når nærføringserstatningen skal fastsættes. Der kan således ikke opnås erstatning for det samme forhold to gange.

---

6. Erstatning for skader på jordens struktur

Anlægs-, reparations- og tilsynsarbejde medfører, at jordens normale struktur ændres, hvorved jordens ydeevne forringes i de følgende år. For forringelsen af jordens struktur betales der erstatning. Graden af strukturskade inddeles i tre kategorier: let, middelsvær eller svær.

I 2019 betales der erstatning for strukturskade således:

- For let strukturskade betales 0,43 kr./m² for konventionelt dyrkede arealer og 0,86 kr./m² for økologisk dyrkede arealer.
- For middelsvær strukturskade betales 2,05 kr./m².
- For svær strukturskade betales 3,70 kr./m².

Det bemærkes, at graden af strukturskade afhænger meget af, under hvilke forhold arbejdet udføres. Således spiller det en væsentlig rolle, hvordan jordbunds- og vejforholdene er, når arbejdet udføres. Der betales strukturskade for alle berørte arealer efter opmåling.

Ved vurdering af om der er tale om let, middelsvær eller svær strukturskade, kan bl.a. lægges vægt på følgende:

Let strukturskade

Der er tale om let strukturskade, hvis jordens struktur under arbejdet kun ændres i mindre grad, f.eks. ved:

- Kørsel med mindre materiel, f.eks. mindre materiel på larvebånd.
- Kørsel på udlagte køreplader.
- Oplægning af jord på arealer, der ikke køres på.

Det er forudsat, at arbejdet udføres på tidspunkter, hvor jorden er så tør, at der ikke opstår væsentlige kørespor og/eller trykskader.

Middelsvær strukturskade

Der er tale om middelsvær strukturskade, hvis jordens struktur under arbejdet ændres i middelsvær grad, f.eks. ved:

- Kørsel med mellemstort materiel.
- Kørsel med tungt materiel på larvebånd, der udføres på tidspunkter, hvor jorden er tør.
- Kørsel på køreplader, der forårsager trykskader.
- Kørsel på arealer, hvorpå der er placeret opgravet jord.
- Muldafrømning (muldafrømmede arealer).

Svær strukturskade

Der er tale om svær strukturskade, hvis jordens struktur ændres i svær grad, f.eks. ved:

- Opgravning (alle opgravede arealer).
- Kørsel med materiel, f.eks. materiel, der forårsager større hjulspor og/eller større trykskader.

Eksempel på opgørelse af strukturskade (se figur F)

Lodsejeren kan i op til 5 år efter arbejdets afslutning forlange en ny vurdering af strukturskadens omfang, hvis den tidligere udbetalte strukturskadeerstatning ikke synes at dække det reelle tab.

Parterne søger da at blive enige om den ekstra erstatning, der skal til for at dække hele tabet.

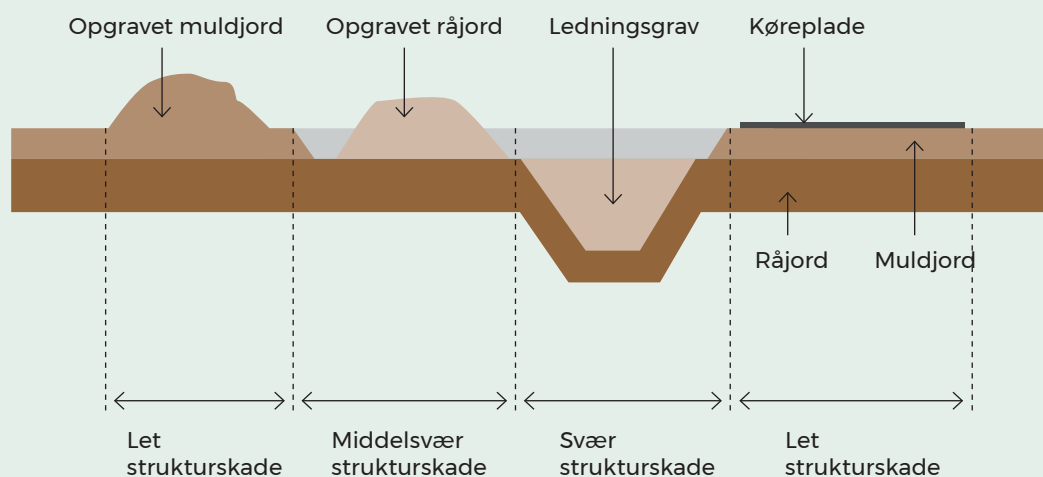
Der kan inddrages en planteavlskonsulent i vurderingen af strukturskadens omfang. Det aftales, hvis selskabet betaler for denne.

Hvis enighed ikke opnås, fastsættes erstatningen ved voldgift.

Ved erstatningen for strukturskade er det forudsat, at anlægsarbejdet udføres på en rimelig og ordentlig måde. Herved forstås bl.a.:

- At muld- og råjord så vidt muligt holdes adskilt ved opgravningen, og at muldjorden søges lagt øverst ved retableringen.
- At selskabet afleverer arbejdsarealet ryddet, planeret og enten pløjet, grubbet eller harvet efter nærmere aftale med lodsejeren.

FIGUR F EKSEMPEL PÅ OPGØRELSE AF STRUKTURSKADE

---

7. Erstatning for skadede afgrøder

Der ydes erstatning for afgrødetab såvel ved etablering af anlæg som ved eventuelle senere tilsyns- og reparationsarbejder.

Erstatningen er i 2019 i henhold til Bilag 2 og 3.

I den udstrækning selskabet er årsag til, at lodsejeren ikke kan oppebære EU-støtte til afgrøder og udtagne arealer, erstatter selskabet denne.

De støttmæssige konsekvenser af et ekspropriativt eller ekspropriationslignende indgreb fremgår af "Vejledning om grundbetaling 2018".

Vejledningen kan ses under www.lbst.dk

Hvis et anlægsarbejde strækker sig over mere end 14 dage i perioden 15. maj - 15. september, dog 1. juni - 15. september for permanent græs kan der ikke fås støtte.

Udenfor sommerhalvåret kan arealet frit benyttes til andre aktiviteter, hvis disse ikke varigt fratager arealets overflade karakteren af at være et landbrugsareal.

Ved behov for ændringer af markkort i forbindelse med overjordiske anlæg, afleverer selskabet planer med tilhørende arealangivelser - eventuelt fordelt på marker.

I særlige tilfælde - f.eks. ved specialafgrøder, kan der rettes henvendelse til landbrugets konsulenter vedrørende fastsættelse af afgrødeerstatningens størrelse.

I tilfælde af, at det kan dokumenteres ved udbyttetab og afregningspriser, at der er tale om større afgrødetab, fastsættes erstatningen i henhold hertil. Kan der ved flerårige afgrøder påvises efterfølgende afgrødetab, vil dette blive godtgjort mod dokumentation.

---

8. Midlertidige skader og øvrige ulemper

Selskabet udbedrer eventuelle skader på lodsejeren's ejendom, hvis sådanne sker som følge af anlæggets etablering eller vedligeholdelse. Udbedring af skader sker efter aftale med lodsejeren.

Hvis der i forbindelse med anlægs- eller vedligeholdelsesarbejder opstår dokumenterbare ulemper, må erstatningen for sådanne øvrige ulemper forhandles eller afgøres ved voldgift (se pkt.10)

---

9. Betalingsforhold

9.1 Udbetaling

Erstatningsbeløbene som nævnt i pkt. 3 og 4 udbetales uden rentetillæg senest 4 uger efter, der er truffet aftale om etablering af anlægget, med mindre andet er aftalt.

Øvrige erstatningsbeløb udbetales senest fire uger efter anlægsarbejdets færdiggørelse.

Der kan aftales a conto udbetaling.

9.2 Forrentning

Erstatningsbeløb, der udbetales senere end de nævnte fire uger, forrentes med en årlig rente, der svarer til diskontoen. For erstatningsbeløbene under pkt. 3 og 4 forrentes i disse tilfælde fra datoen for aftalens indgåelse. Øvrige erstatningsbeløb forrentes fra anlægsarbejdets færdiggørelse.

9.3 Bortforpagtede arealer

Erstatning for bortforpagtede arealer udbetales efter nærmere aftale med lodsejer og forpagter.

9.4 Panthaversamtykke

Udbetaling af erstatningsbeløbene vil normalt ske uden panthaversamtykke. Ved visse større erstatninger kan der blive tale om sådant samtykke, som i så fald indhentes ved selskabets foranstaltning.

---

10. Voldgift og ekspropriation

10.1 Voldgift

Hvis lodsejer og selskab er enige om anlæggets anbringelse, men ikke om erstatningsbeløbets størrelse, afgøres erstatningsspørgsmålet af en voldgiftsret i henhold til Elsikkerhedsloven/ Lov om graveadgang og ekspropriation m.v. til telekommunikationsformål. Voldgiftsretten består af en landsdommer som opmand samt en repræsentant udmeldt af hver af parterne.

Naboretslige forhold kan også indbringes for voldgiftsretten. Voldgiftsrettens afgørelse kan ankes til en taksationskommission.

Taksationskommissionens afgørelse kan indbringes for landsretten.

Voldgiftsforretningen og sagens eventuelle behandling ved en taksationskommission foregår uden udgift for lodsejeren. Lodsejeren dækker dog egne omkostninger til sagkyndig bistand, med mindre voldgiftsretten eller taksationskommissionen bestemmer andet. Hvis sagen prøves ved domstolene, træffer disse afgørelse om fordeling af sagsomkostningerne.

10.2 Ekspropriation

Kan der ikke indgås en aftale mellem elselskabet og lodsejeren om elanlægs anbringelse, kan elselskabet iflg. Elsikkerhedsloven søge tilladelse til at ekspropriere efter reglerne i Lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Tilladelsen til ekspropriation gives af Sikkerhedsstyrelsen.

Kan der ikke indgås aftale mellem selskabet og lodsejeren om fiberanlægs anbringelse, kan selskabet ifølge lov om graveadgang og ekspropriation mv. til telekommunikationsformål søge tilladelse til at ekspropriere efter reglerne i Lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Tilladelse til ekspropriation gives af Erhvervsstyrelsen.

En ekspropriationskommission træffer afgørelse om anlæggets anbringelse og erstatningens størrelse.

Ekspropriationskommissionens kendelse kan, for så vidt angår anlæggets anbringelse, ikke ankes til taksation, men kan dog altid indbringes for domstolene.

Erstatningens størrelse kan ankes til en taksationskommission, hvis afgørelse kan indbringes for domstolene.

Ekspropriationsforretningen og eventuel behandling ved taksationskommissionen sker uden udgift for lodsejeren. Lodsejeren dækker dog egne omkostninger til sagkyndig bistand, med mindre ekspropriations- eller taksationskommissionen bestemmer andet. Hvis sagen prøves ved domstolene, træffer disse afgørelse om fordeling af sagsomkostninger.

Bilag 1 – Vejledende deklarationstekster

Der er aftalt vejledende deklarationstekster for

- Jordkabelanlæg til og med 20 kV med tilhørende transformerstation med grundareal op til 5 m².
- Jordkabelanlæg over 20 kV.

Vilkårene for jordkabelanlæg med tilhørende transformerstationer til og med 20 kV:

1. Selskabet har ret til at efterse, vedligeholde og udskifte kabelanlægget med tilhørende transformerstation samt ret til at sikre, at transformerstationen står frit og upåvirket af omgivelserne.
2. Lodsejeren forpligter sig til at respektere de begrænsninger i brugen af arealet over og omkring kabelanlægget, som lovgivningen til enhver tid foreskriver.
3. Jorden over kabelanlægget kan altid udnyttes til dyrkning af afgrøder, herunder behandling med normale markredskaber.
4. Byggeri, etablering af vej, terrænændringer, grubning, dræning, boringer eller andet, hvor der er risiko for at skade kabelanlægget, og som udføres nærmere end 1 m fra kabelanlægget (vandret afstand), skal anmeldes til Selskabet senest otte dage før påbegyndelsen, hvorefter Selskabet for egen regning påviser eller – om nødvendigt – frilægger kabelanlægget.
5. For byggeri til landbrugsmæssige formål flytter eller sikrer Selskabet kablet for egen regning.
6. Ved skovrejsning eller anden beplantning nærmere end 1 m fra kabelanlægget skal lodsejeren kontakte Selskabet med henblik på at aftale nærmere vilkår for etablering af beplantningen.
7. Ved fremtidige dræningsarbejder på ejendommen er Selskabet forpligtet til at afholde merudgifter forårsaget af kabelanlæggets tilstedeværelse, såfremt Selskabet inddrages i den forudgående planlægning.

Vilkårene for jordkabelanlæg over 20 kV er formuleret på samme måde som for anlæg til 20 kV bortset fra afsnit 4, 5 og 6, der er erstattet med:

4. Grubning, dræning, udgravning, boring eller lignende inden for deklarationsarealet skal anmeldes til Selskabet senest otte dage før påbegyndelsen. Selskabet foretager herefter for egen regning påvisning, eller – om nødvendigt – frilægning af kabelanlægget.
5. I deklarationsarealet må der kun under særlige omstændigheder og efter indhentet tilladelse fra Selskabet opføres bygninger, etableres vej eller foretages terrænændringer.
6. Ved skovrejsning eller anden beplantning i deklarationsarealet skal lodsejeren kontakte Selskabet med henblik på at aftale nærmere vilkår for etablering af beplantningen.

Bilag 2 – Udbytte/afgrødepris 2019

Konventionelle afgrøder

Erstatning ekskl. afkoblet EU-støtte øre pr. m²

	UDBYTTET PR. HA	AFGRØDEPRIS	AFGRØDE	HALM	GENUDLÆG
1 Vinterhvede inkl. halm	101 hkg	115 kr. pr. hkg	116	26	
2 Vinterrug alm. inkl. halm	80 hkg	105 kr. pr. hkg	84	30	
3 Vinterrug hybrid inkl. halm	92 hkg	105 kr. pr. hkg	97	34	
4 Vinterbyg inkl. halm	83 hkg	110 kr. pr. hkg	91	21	
5 Havre, inkl. halm	61 hkg	100 kr. pr. hkg	61	18	
6 Vårbyg inkl. halm	69 hkg	110 kr. pr. hkg	76	19	
7 Maltbyg	69 hkg	130 kr. pr. hkg	90	19	
8 Vintertriticale inkl. halm	70 hkg	100 kr. pr. hkg	70	28	
9 Helsæd af vårsæd og bælgplanter	7.300 FEN	1,00 kr. pr. FEN	73		
10 Helsæd af vintersæd	10.800 FEN	1,00 kr. pr. FEN	108		
11 Vårsæd til modenhed inkl. udlæg lucerne/græs	69 hkg	110 kr. pr. hkg	76		
Efterafgrøde	3.900 FEN	1,02 kr. pr. FEN	40		10
13 Helsæd af vårsæd og bælgpl. inkl. eft.afgr. el. udlæg	7.300 FEN	1,00 kr. pr. FEN	73		
Efterafgrøde	3.900 FEN	1,02 kr. pr. FEN	40		
15 Helsæd af vintersæd og efterafgrøder el udlæg af græs	10.800 FEN	1,00 kr. pr. FEN	108		
Efterafgrøde	1.950 FEN	1,02 kr. pr. FEN	20		
16 Vedvarende græs	3.100 FEN	1,02 kr. pr. FEN	32		30
17 Korn med udlæg af frøafgrøder inkl. halm ¹	69 hkg	110 kr. pr. hkg	76	19	
18 Udlæg til efterafgrøde	1.900 FEN	1,02 kr. pr. FEN	19		10
19 Markærter	45 hkg	130 kr. pr. hkg	59		
20 Sukkerroer inkl. diverse tillæg, affald	688 hkg	21,00 kr. pr. hkg	144		
21 Foderroer	13.600 FEN	1,05 kr. pr. FEN	143		
22 Spisekartofler	386 hkg	130 kr. pr. hkg	502		
23 Stivelskartofler	606 hkg	65 kr. pr. hkg	394		
23 a Proceskartofler - til skrælleri	341 hkg	101 kr. pr. hkg	344		
23 b Chipskartofler	511 hkg	84,00 kr. pr. hkg	430		
24 Sædskiftegræs til slæt	9.300 FEN	1,02 kr. pr. FEN	95		
25 Majs til helsæd	11.000 FEN	0,78 kr. pr. FEN	86		
26 Vårraps	27 hkg	270 kr. pr. hkg	72		
27 Vinterraps	46 hkg	270 kr. pr. hkg	124		
29 Hvidkløver til frø	6,00 hkg	2.850 kr. pr. hkg	171		
31 Rajgræs ital. inkl. halm	16 hkg	800 kr. pr. hkg	128	29	
32 Rajgræs alm. inkl. halm ²	16 hkg	800 kr. pr. hkg	128	29	
33 Strandsvingel ²	14,0 hkg	950 kr. pr. hkg	133	23	
35 Engrapgræs inkl. halm	11,5 hkg	1.775 kr. pr. hkg	204	23	
36 Rødsvingel inkl. halm ²	14,0 hkg	925 kr. pr. hkg	130	29	
37 Engsvingel inkl. halm ²	14,4 hkg	925 kr. pr. hkg	133	17	
38 Udyrkede arealer					³
39 Pløjejord - inkl ekstra behandling					25

Økologiske og biodynamiske afgrøder⁴

**Erstatning ekskl. afkoblet
EU-støtte øre pr. m²**

	UDBYTTE PR. HA	AFGRØDEPRIS	AFGRØDE	HALM	GENUDLÆG
40 Vinterhvede inkl. halm	50 hkg	235 kr. pr. hkg	118	15	
41 Brødhvede	50 hkg	305 kr. pr. hkg	153	15	
42 Vinterrug inkl. halm	57 hkg	200 kr. pr. hkg	114	21	
43 Brødrug inkl. halm	57 hkg	244 kr. pr. hkg	139	21	
44 Vårbyg inkl. halm	40 hkg	235 kr. pr. hkg	94	10	
45 Havre inkl. halm	50 hkg	210 kr. pr. hkg	105	13	
46 Grynhavre	50 hkg	264 kr. pr. hkg	132	11	
47 Vintertriticale inkl. halm	50 hkg	230 kr. pr. hkg	115	23	
48 Vårtriticale	38 hkg	230 kr. pr. hkg	87	21	
49 Korn med udlæg til afgræs. inkl. halm	38 hkg	235 kr. pr. hkg	89	10	20
Efterafgrøde	1.400 FEN	1,63 kr. pr. FEN	23		
50 Udlæg til efterafgrøder	1.400 FEN	1,63 kr. pr. FEN	23		20
51 Markærter	30 hkg	305 kr. pr. hkg	92		
52 Foderroer	10.500 FEN	1,63 kr. pr. FEN	171		
53 Græs	7.300 FEN	1,63 kr. pr. FEN	119		
54 Majs	8.000 FEN	1,52 kr. pr. FEN	122		
55 Lucerne	7.000 FEN	1,63 kr. pr. FEN	114		
56 Pløjejord inkl. ekstra jordbehandling					25
57 Hestebønner	37 hkg	300 kr. pr. hkg	111		4
58 Lupiner	20 hkg	295 kr. pr. hkg	59		4
59 Spisekartofler	200 hkg	220 kr. pr. hkg	440		
60 Raps	23 hkg	700 kr. pr. hkg	161	6	
61 Hvidkløver	1,5 hkg	5.200 kr. pr. hkg	78		
62 Rajgræs alm inkl. halm	9,5 hkg	1.100 kr. pr. hkg	105	17	

¹ Beregnes individuelt af korn- og frøart. Reetableringsomkostninger og frøstatning for efterfølgende høstår skal medregnes.

² Ved flerårige frøgræsafgrøder skal tillige ydes afgrødeerstatning for det eller de efterfølgende høstår.

³ På udyrkede arealer, der oppebærer støtte, ydes 10 øre pr. m², hvor det er nødvendigt at foretage en reetablering af plantedækket ved udsåning af

græsblanding eller lignende, dog 20 øre for økologiske afgrøder.

⁴ For biodynamiske afgrøder forhøjes erstatningen med 50 pct. For biodynamiske og økologiske afgrøder skal foreligge dokumentation for denne produktionsform.

Bilag 3 – Afgrødeerstatninger 2019

Konventionelle afgrøder		Erstatning ekskl. afkoblet EU-støtte øre pr. m ²
1	Vinterhvede inkl. halm	142
2	Vinterrug alm. inkl. halm	114
3	Vinterrug hybrid inkl. halm	131
4	Vinterbyg inkl. halm	112
5	Havre, inkl. halm	79
6	Vårbyg inkl. halm	95
7	Maltbyg	109
8	Vintertriticale inkl. halm	98
9	Helsæd af vårsæd og bælplanter	73
10	Helsæd af vintersæd	108
11	Vårsæd til modenhed inkl. udlæg lucerne/græs	76
	Efterafgrøde	50
	Sum inkl. efterafgrøde	126
13	Helsæd af vårsæd og bælpl. inkl. eft.afgr. el. udlæg	73
	Efterafgrøde	40
	Sum inkl. efterafgrøde	113
15	Helsæd af vintersæd og efterafgrøder el udlæg af græs	108
	Efterafgrøde	20
	Sum inkl. efterafgrøde	128
16	Vedvarende græs	62
17	Korn med udlæg af frøafgrøder inkl. halm ¹	95
18	Udlæg til efterafgrøde	29
19	Markærter	59
20	Sukkeroer inkl. diverse tillæg, affald	144
21	Fodderoer	143
22	Spisekartofler	502
23	Stivelseskartofler	394
23 a	Proceskartofler - til skrælleri	344
23 b	Chipskartofler	430
24	Sædskiftegræs til slæt	95
25	Majs til helsæd	86
26	Vårraps	72
27	Vinterraps	124
29	Hvidkløver til frø	171
31	Rajgræs ital. inkl. halm	157
32	Rajgræs alm. inkl. halm ²	157
33	Strandsvingel ²	156
35	Engrapgræs inkl. halm	227
36	Rødsvingel inkl. halm ²	159
37	Engsvingel inkl. halm ²	150
38	Udyrkede arealer	³
39	Pløjejord - inkl ekstra behandling	25

Økologiske og biodynamiske afgrøder⁴**Erstatning ekskl. afkoblet
EU-støtte øre pr. m²**

40	Vinterhvede inkl. halm	133
41	Brødhvede	168
42	Vinterrug inkl. halm	135
43	Brødrug inkl. halm	160
44	Vårbyg inkl. halm	104
45	Havre inkl. halm	118
46	Grynhavre	143
47	Vintertriticale inkl. halm	138
48	Vårtriticale	108
49	Korn med udlæg til afgræs. inkl. halm	119
	Efterafgrøde	23
	Sum inkl. efterafgrøde	142
50	Udlæg til efterafgrøder	43
51	Markærter	92
52	Foderroer	171
53	Græs	119
54	Majs	122
55	Lucerne	114
56	Pløjejord inkl. ekstra jordbehandling	25
57	Hestebønner	115
58	Lupiner	63
59	Spisekartofler	440
60	Raps	167
61	Hvidkløver	78
62	Rajgræs alm inkl. halm	122

¹ Beregnes individuelt afhængig af korn- og frøart. Retableringsomkostninger og frøafgrødeerstatning for efterfølgende høstår skal medregnes.

² Ved flerårige frøgræsafgrøder skal tillige ydes afgrødeerstatning for det eller de efterfølgende høstår.

³ På braklagte og udyrkede arealer, der oppebærer EU-støtte, ydes 10 øre pr. m², hvor det er nødvendigt at foretage en retablering af plantedækket ved udsåning af græsblanding eller lignende, dog 20 øre for økologiske afgrøder.

⁴ For biodynamiske afgrøder forhøjes erstatningen med 50 pct. For økologiske og biodynamiske afgrøder skal der foreligge dokumentation for denne produktionsform.

De støttemæssige konsekvenser af et ekspropriativt eller ekspropriationslignende indgreb fremgår af "Vejledning om grundbetaling 2018".

Vejledningen kan ses under www.lbst.dk

Hvis et anlægsarbejde strækker sig over mere end 14 dage i perioden 15. maj - 15. september, kan der ikke fås støtte. For permanent græs er perioden dog 1. juni - 15. september. Der kan søges om dispensation hos Landbrugsstyrelsen

Udenfor sommerhalvåret kan arealet frit benyttes til andre aktiviteter, hvis disse ikke varigt fratager arealets overflade karakteren af at være et landbrugsareal.

Afgrødenummering er ikke fortløbende, da enkelte afgrøder er udgået og nye kommet til.

